

Raport z podjętych działań na rzecz osób niepełnosprawnych dla Miasta Rybnika za 2020 r.

Informacje za okres: od 1 stycznia do 31 grudnia 2020 r.

Cel główny 1
Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej osób niepełnosprawnych, przewlekłe chorych oraz ich rodzin/opiekunów

Cel szczegółowy:
1.1. Likwidacja barier architektonicznych i technicznych¹ w infrastrukturze miejskiej

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
1.1.1. inwentaryzacja dostępności obiektów użyteczności publicznej pod kątem ich dostosowania i występujących barier dla osób niepełnosprawnych – konkurs na realizację zadań publicznych lub w formie zamówień publicznych	zrealizowano/ nie zrealizowano	do 2020 r.	Wydział Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe, podmioty ekonomii społecznej	Brak ofert w konkursie w tym zakresie.
1.1.2. spotkania z Miejską Pracownią Urbanistyczną w celu omówienia kwestii dostosowywania infrastruktury miejskiej dla osób z niepełnosprawnościami, w tym postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (m.in. stosowanie standardów projektowania uniwersalnego ²)	liczba spotkań	na bieżąco	Wydział Polityki Społecznej, Miejska Pracownia Urbanistyczna, Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych, Wydział Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	Brak spotkań.
1.1.3. likwidacja barier architektonicznych w placówkach oświatowych	liczba dostosowanych placówek oświatowych	na bieżąco	Wydział Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji, placówki oświatowe	Dostosowano 11 placówek oświatowych. - zainstalowano windę dla osób niepełnosprawnych, - podjazdy, - pracownia tematyczna przystosowana do osób niepełnosprawnych, - bez progowe wejścia do wszystkich pomieszczeń, - szerokie korytarze, - winda wewnętrzna, - toalety przy klasach z dodatkowymi uchwytami dla osób z niepełnosprawnością ruchową, - plac zabaw z miękką nawierzchnią oraz huśtawką dla wózków inwalidzkich.

¹ **Bariera techniczna** rozumiane jako przeszkody wynikające z braku zastosowania lub niedostosowania, odpowiednich do rodzaju niepełnosprawności, przedmiotów lub urządzeń.
² **Projektowanie uniwersalne** oznacza projektowanie produktów, środowiska, programów i usług w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, w możliwie największym stopniu, bez potrzeby adaptacji lub specjalistycznego projektowania. Projektowanie to nie wyklucza pomocy technicznych dla szczególnych grup osób niepełnosprawnych, jeżeli jest to potrzebne.

1.1.4. likwidacja barier architektonicznych w obiektach kultury, sportu i rekreacji	liczba dostosowanych obiektów	na bieżąco	Wydział Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji, instytucje kultury, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	Dostosowano 2 obiekty. <ul style="list-style-type: none"> - W ramach budżetu obywatelskiego pn.: „Placykowo osiedlowe Dworek – miejsce rekreacji dla mieszkańców z urządzeniami rekreacyjnymi w dzielnicy Śródmieście”. Zabudowano urządzenie integracyjne dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku inwalidzkim (stół do gry w „piłkarzyki”). - Dostosowanie obiektu Zabytkowej Kopalni Ignacy dla osób niepełnosprawnych, poprzez budowę podjazdów zewnętrznych, windy wewnętrznej oraz poprzez właściwe urządzenie wydzielonego sanitariatu.
1.1.5. likwidacja barier w pozostałych obiektach użyteczności publicznej (m.in. środowiskowych domach samopomocy)	liczba dostosowanych obiektów	na bieżąco	Wydział Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji, Zarząd Zieleni Miejskiej, pozostałe jednostki organizacyjne	Dostosowano 5 obiektów. <ul style="list-style-type: none"> - Ośrodek Leczniczo – Rehabilitacyjny: wymiana nawierzchni pochylni dla niepełnosprawnych oraz naprawa chodników z likwidacją progów i nierówności, - Warsztaty Terapii Zajęciowej nr 2 „LATARNIA”: zmodernizowano 5 sanitariatów i dostosowano je do potrzeb osób niepełnosprawnych, - OSP Ochojec: dostęp do obiektu od strony istniejącego dojazdu wyznaczonym traktem w terenie płaskim oraz budowę podjazdu, - Środowiskowy Dom Samopomocy, budowa podjazdu ułatwiającego dostęp do budynku dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, - W budynku Domu Przedpogrzebowego dostosowano wejście do biura obsługi klienta oraz wejście do kaplicy, poprzez likwidację stopni i wyrównanie poziomów.
1.1.6. oznakowanie wewnętrzne i zewnętrzne budynków: Urzędu Miasta, jednostek organizacyjnych Miasta, instytucji kultury, placówek oświatowych do potrzeb osób niepełnosprawnych (różne niepełnosprawności)	liczba oznakowanych budynków	na bieżąco	Wydział Administracyjny, jednostki organizacyjne, instytucje kultury, placówki oświatowe	Oznakowano 10 budynków. <ul style="list-style-type: none"> - oznakowanie toalety dla osób niepełnosprawnych, - oznakowanie wewnętrzne budynku w Pitogramas dla osób niepełnosprawnie intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz z Afazją, - wewnątrz budynku (P50) umieszczone są tabliczki pisane alfabetem Braille'a, - początek i koniec biegu schodów budynku Domu Kultury i Zabytkowej Kopalni Ignacy wyróżniono przy pomocy kontrastowego koloru oraz przy pomocy zmiany w fakturze dla osób niedowidzących, - skrzydła drzwiowe wykonane z przezroczystych tafli oznaczono w widoczny sposób, - oznakowano miejsce w budynku administracyjnym MOSiR dostępne z poziomu terenu, w którym będą obsługiwane osoby niepełnosprawne, - znakowanie wejścia dla osób poruszających się na wózkach, - każda sala lekcyjna posiada oznaczenie na drzwiach (symbol obrazkowo–tekstowy) systemu komunikacji alternatywnej Makaton, opisujące przeznaczenie pomieszczenia i ułatwiające uczniom z niepełnosprawnościami i bez umiejętności czytania orientację w rodzajach i przeznaczeniach pomieszczeń na poszczególnych piętrach, – oznakowanie możliwości wejścia z psem asystującym.
1.1.7. dostosowanie infrastruktury drogowej do potrzeb osób niepełnosprawnych, w tym dla osób niewidomych i słabowidzących	liczba zrealizowanych inwestycji drogowych, uwzględniających likwidację barier architektonicznych	na bieżąco	Wydział Dróg	28 zrealizowanych inwestycji. <ul style="list-style-type: none"> - remonty chodników w tym budowa nowych chodników, - budowa/przebudowa sygnalizacji świetlnych, - budowa/przebudowa dróg. Działania: <ul style="list-style-type: none"> a) obniżenia krawężników przy przejściach (do 2 cm) – (pod kątem niepełnosprawności ruchowej), b) na chodnikach stosowanie kostki bezfazowej (pod kątem niepełnosprawności ruchowej-wózki inwalidzkie), c) zmiana struktury nawierzchni przed wejściem na jezdnię (np. kostka integracyjna z wypustkami) - (pod kątem osób niewidomych i słabowidzących), d) przebudowa sygnalizacji świetlnych z wprowadzeniem sygnalizacji dźwiękowej (odpowiednia wysokość zamontowanych przycisków uruchamiających sygnalizację, ujednolicenie dźwięku sygnalizatorów dźwiękowych na przejściach dla pieszych, dźwięk ostrzegawczy tzw. „klekot bociana”) - (pod kątem osób niewidomych i słabowidzących),

				e) minimalna szerokość ciągów komunikacyjnych dla pieszych, która powinna mieć 1,50m, a lokalne zwężenia nie powinny być mniejsze niż 1 m, f) wyznaczanie miejsc dla osób niepełnosprawnych.
1.1.8. poprawa dostępu do miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych poprzez zwiększenie liczby miejsc, w szczególności w obrębie budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Rybnika	liczba wyznaczonych miejsc parkingowych	na bieżąco	Wydział Dróg, Rybnickie Służby Komunalne, Zakład Gospodarki Mieszkaniowej	wyznaczono 71 nowych miejsc parkingowych, w tym dla osób niepełnosprawnych - Wydział Dróg - 7 - ICK - 1, - RSK – 50, - Szkoła Życia – 8, - RSK – 4, - ILO – 1.
1.1.9. stworzenie wyszukiwarki miejsc dostępnych dla osób niepełnosprawnych (z różnymi rodzajami niepełnosprawności) oraz aplikacji ułatwiającej poruszanie się osób niepełnosprawnych po Mieście	zrealizowano/ nie zrealizowano	do 2020 r.	Wydział Polityki Społecznej, Wydział Rozwoju, Wydział Promocji, Wydział Informatyki	Brak konkursów dotacyjnych w tym zakresie. Nie złożono wniosku o zakup aplikacji. Brak wymagań funkcjonalnych jak również stosownego wykazu miejsc.
1.1.10. przystosowanie lokali i budynków wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Rybnika do potrzeb osób niepełnosprawnych	liczba przystosowanych mieszkań i budynków dla osób niepełnosprawnych	na bieżąco	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej	Brak mieszkań i budynków przystosowanych dla osób niepełnosprawnych.
1.1.11. likwidacja indywidualnych barier architektonicznych i technicznych (dofinansowanie ze środków PFRON)	liczba zlikwidowanych indywidualnych barier	na bieżąco	Ośrodek Pomocy Społecznej	49 zlikwidowanych indywidualnych barier W roku 2020 w ramach likwidacji barier architektonicznych – złożono 28 wniosków na kwotę 336 783 zł. Wypłacono dofinansowanie 13 osobom na kwotę 116 000 zł (najczęściej wnioskowano o dofinansowanie adaptacji łazienek do potrzeb niepełnosprawności wnioskodawców). W ramach likwidacji barier technicznych – złożono 43 wnioski na kwotę 191 017 zł. Wypłacono dofinansowanie 36 osobom na kwotę 126 103 zł (najczęściej wnioskowano o dofinansowanie zakupu łóżek z regulacją elektryczną).
1.1.12. konsultowanie planów, programów i innych działań w obszarze przestrzeni, infrastruktury i transportu ze środowiskiem osób niepełnosprawnych (powiadamianie o konsultacjach poprzez miejski system wysyłania wiadomości SMS dla Miasta Rybnika „UM Rybnik SMS”)	liczba konsultowanych dokumentów	na bieżąco	wydziały/biura Urzędu Miasta Rybnika, jednostki organizacyjne	Brak konsultowanych dokumentów.
1.1.13. organizacja konkursu na miejsce najbardziej przyjazne osobom niepełnosprawnym w Mieście	zrealizowano/ nie zrealizowano	do 2020 r.	Wydział Polityki Społecznej, Wydział Promocji, Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, Ośrodek Pomocy Społecznej	Brak realizacji ze względu na pandemię COVID-19.

Cel szczegółowy:

1.2. Likwidacja barier transportowych

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
1.2.1. zwiększenie liczby linii i autobusów przystosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych oraz sukcesywne instalowanie w autobusach urządzeń ułatwiających osobom niepełnosprawnym bezpieczne i komfortowe przemieszczanie się (różne niepełnosprawności) – określanie takiego wymogu przewoźnikom przystępującym do przetargów	<ul style="list-style-type: none"> liczba dostosowanych środków komunikacji miejskiej, liczba linii obsługiwanych przez przystosowane dla osób niepełnosprawnych autobusy, liczba urządzeń ułatwiających osobom niepełnosprawnym korzystanie z transportu zbiorowego 	do 2020 r.	Zarząd Transportu Zbiorowego	<ul style="list-style-type: none"> - 70 dostosowanych środków komunikacji miejskiej (autobusy niskopodłogowe, wyposażone w system zapowiedzi głosowych przystanków wewnątrz a na zewnątrz nr linii), - 37 linii obsługiwanych przez autobusy przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych.
1.2.2. dostosowanie Regulaminu przewozu osób, bagażu lub zwierząt w komunikacji miejskiej, organizowanej przez Zarząd Transportu Zbiorowego, w zakresie umożliwiającym korzystanie osobom niepełnosprawnym ze środków komunikacji miejskiej na podstawie legitymacji osoby niepełnosprawnej	zrealizowano/ nie zrealizowano	do 2020 r.	Zarząd Transportu Zbiorowego	Zmieniono regulamin przewozu osób, bagażu lub zwierząt na podstawie uchwały nr 406/XXIV/2020 Rady Miasta Rybnika z dnia 25 czerwca 2020 r. W zakresie ulg nie zostały zlikwidowane żadne uprawnienia oraz ich wielkość, dostosowano i doprecyzowano zapisy zgodnie z obowiązującymi przepisami np. w zakresie legitymacji emeryta/rencisty, czy też zgodnie z reformą oświaty.
1.2.3. zakup pojazdów lub ich dostosowanie do przewozu osób z niepełnosprawnościami, w szczególności uczniów niepełnosprawnych	liczba zakupionych/ dostosowanych pojazdów	na bieżąco	placówki oświatowe, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	Zakupiono 1 pojazd dostosowany dla osób niepełnosprawnych dla Środowiskowego Domu Samopomocy.

Cel szczegółowy:

1.3. Likwidacja barier w komunikowaniu się

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
1.3.1. szkolenia pracowników Urzędu Miasta Rybnika, jednostek organizacyjnych Miasta, instytucji kultury podnoszące wiedzę i umiejętności w zakresie komunikacji z osobami niepełnosprawnymi (różne niepełnosprawności) oraz ich obsługi (m.in. język migowy), a także w zakresie postanowień Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych	liczba przeszkolonych pracowników	na bieżąco	Wydział Kadr, Szkoleń i Płac, jednostki organizacyjne, instytucje kultury	Przeszkolono pracowników Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Rybniku oraz placówek oświatowych.

1.3.2. szkolenia kierowców środków komunikacji miejskiej z zakresu potrzeb i pomocy osobom z różnymi rodzajami niepełnosprawności – zwrócenie uwagi na godne traktowanie i uwrażliwienie na potrzeby osób niepełnosprawnych m.in. dłuższy postój, pomoc przy wsiadaniu i wysiadaniu z autobusu, umożliwienie korzystania z posiadanych udogodnień	liczba przeszkolonych kierowców	na bieżąco	Zarząd Transportu Zbiorowego	W 2020 roku przeszkolono 9 nowo przyjętych kierowców do obsługi linii komunikacji miejskiej.
1.3.3. przystosowanie stron internetowych jednostek organizacyjnych do możliwości osób niepełnosprawnych (strony bez barier) – funkcjonalność strony przetestowana przez organizacje pozarządowe	liczba dostosowanych stron internetowych	do 2020 r.	jednostki organizacyjne, instytucje kultury, placówki oświatowe	Dostosowano 20 stron internetowych. - możliwość powiększenia czcionki, - zwiększenie kontrastu, - zatrzymaj animacje, - podświetlenie linków, - interfejs przyjazny dla dyslektyków, podpowiedzi - możliwość zmiany odstępów między literami, - przewodnik do czytania, - trzy wersje do wyboru żółtej z czarnym tekstem, czarnej z białym tekstem i białej z niebiesko-czarnym tekstem.
1.3.4. likwidacja indywidualnych barier w komunikowaniu się oraz w dostępie do uczestnictwa w społeczeństwie informacyjnym poprzez pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, a także dofinansowania szkoleń w zakresie jego obsługi	liczba zlikwidowanych indywidualnych barier	na bieżąco	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Zlikwidowano 71 indywidualnych barier. - likwidacja barier w komunikowaniu się oraz dofinansowanie do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego: zawarto 50 umów na kwotę 138 838 zł, - zawarto 7 umów na dofinansowanie sprzętu komputerowego z oprogramowaniem logopedycznym na kwotę 14 420 zł, - likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym, zawarto umów 14 na kwotę 68 251 zł (najczęściej wnioskowano o zakup sprzętu komputerowego oraz smartfonów, urządzeń wielofunkcyjnych).

Cel szczegółowy:

1.4. Poprawa wizerunku osoby niepełnosprawnej i przewlekle chorej w świadomości rybniczian

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
1.4.1. prowadzenie działań społecznych, w tym kampanii, na rzecz integracji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania ich dyskryminacji	liczba przeprowadzonych działań	na bieżąco	Wydział Polityki Społecznej, jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	Przeprowadzono 4 działania - spotkanie z ekspertem Urzędu Skarbowego dedykowane osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom na temat przysługujących ulg, e-PIT, - udział w Konkursie Idol 2020 w kategorii Urząd otwarty dla niewidomych, - pogadanki na lekcjach wychowawczych na temat niepełnosprawności i tolerancji, - prelekcja destygmatyzacyjna na temat zaburzeń psychicznych dla przedstawicieli rybnickich organizacji pozarządowych, urzędów i innych instytucji zorganizowana przez CRIS w ramach projektu „Punkt informacyjno-doradczy dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia” (37 uczestników).
1.4.2. współpraca z mediami ukierunkowana na tworzenie pozytywnego wizerunku osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych	liczba zdarzeń nagłośnionych w mediach	na bieżąco	Wydział Promocji, Biuro Prasowe	18 zdarzeń nagłośnionych w mediach. - WOŚP - dofinansowanie PFRON, - konkursu Idol 2020 w kategorii Urząd otwarty dla niewidomych, - Rybnicka ścieżka edukacyjna do nauki jazdy i prowadzenia wózka inwalidzkiego wyróżniona w konkursie Samorząd Równych Szans! - zbiórka plastikowych nakrętek dla PSONI,

				- informacja dotycząca budżetu obywatelskiego
1.4.3. realizacja działań kształtujących właściwy stosunek do osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych	liczba podjętych działań, liczba uczniów objętych działaniami	na bieżąco	placówki oświatowe	<p>189 podjętych działań, 5 471 uczniów objętych działaniami</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeprowadzane pogadanki dotyczące kształtowania właściwego stosunku do osób niepełnosprawnych oraz przewlekle chorych, - projekt "Mały miś w świecie emocji", - projekt „Niebo ziemi, niebu ziemia, wszyscy wszystkim ślą życzenia". Wykonanie kartek bożonarodzeniowych dla ludzi samotnych i potrzebujących. Uważliwanie dzieci na potrzeby drugiego człowieka, - zajęcia o tematyce: „Uprzejmy Krzyś”, „Pies przewodnik”, „Komu i kiedy jest wesoło lub smutno?”, „Pomagam babci i dziadkowi”, - Obchody Światowego Dnia Świadomości Autyzmu, Międzynarodowego Dnia Tolerancji, Światowego Dnia Zespołu Downa, Międzynarodowego Dnia Osób Niepełnosprawnych i Międzynarodowego Dnia Praw Dziecka, - zajęcia warsztatowe w klasach na temat niepełnosprawności i tolerancji, - Dzień Solidarności z Dziećmi z Zespołem Downa”, - czytanie bajek terapeutycznych, - zbiórka nakrętek plastikowych, - współpraca z domem seniora, - zajęcia „Każdy swoje prawa ma”, „Wszystkie dzieci nasze są”, „Każdy z nas jest inny”, „Powinniśmy sobie pomagać”, „O sobie samym – jesteśmy różni”, „Nasze zmysły” – pogadanka nt. osób niewidomych, niedowidzących, głuchoniemych, - Opowiadania: „Mała Ośmiorniczka” – opowiadanie nt. niepełnosprawności ruchowej, „Tak jest i już” – opowiadanie nt. osób na wózkach inwalidzkich, - Zabawy umożliwiające doświadczanie problemów osób niepełnosprawnych: „Drugą ręką”, Podążaj za głosem, „Kalambury”, „Jakby to było, gdyby...”, „Czy grubi, czy chudzi”, „Smutny Grześ”, - projekt Gdzie kończą się żarty, a zaczyna prześladowanie - przeciwdziałanie przemocy wśród dzieci i młodzieży, - projekt Pomocna dłoń – profilaktyka chorób i zaburzeń psychicznych wśród dzieci i młodzieży, - współpraca z domem opieki, dziennym domem seniora, szpitalem psychiatrycznym, - podejmowanie działań integracyjnych z placówkami oświatowymi na terenie Rybnika, - udział w zawodach i imprezach sportowych w ramach Olimpiad Specjalnych Polska-Śląskie - realizacja projektu społecznego: “Wyczulenie na obecność i potrzeby innych”, - realizacja akcji: Dzień godności Osób z Niepełnosprawnością, - udział w projekcie „Zaprzyjaźnij się z osobą niewidomą” realizowanym przez Fundację Świat według Ludwika Braille’a, - udział w warsztatach oswajających z niepełnosprawnością, prowadzonych przez H. Pasterny (CRIS) w ramach projektu „Punkt informacyjno-doradczy dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia”, - prowadzenie lekcji podejmujących tematykę niepełnosprawności, tolerancji oraz szacunku wobec innych osób, barier komunikacyjnych i architektonicznych, społecznego postrzegania osób niepełnosprawnych – stereotypy; projekcje filmów promujących właściwe zachowania wobec osób z niepełnosprawnością ruchową w przestrzeni publicznej; wspieranie uczniów z niepełnosprawnością w ich wszechstronnym rozwoju, wzmacnianie poczucia własnej wartości i podnoszenie samooceny; uważliwanie na potrzeby innych, w tym innych niepełnosprawnych. - akcja „Oswoić niepełnosprawność” - akcje Szkolnego Klubu Wolontariatu. - audycja szkolna z okazji Dnia Osób z Afazją Rozwojową, - realizacja projektu „#Wszyscyjesteśmytacydami”, - realizacja projektu ETwinning „More thanXmascards”, - realizacja projektu „Lekcje z emocjami. Jak dbać o swój nastrój” w ramach programu Uniwersytet Dzieci w Klasie,

				<ul style="list-style-type: none"> - program "Być jak Ignacy", - akcje "Zdrowo i sportowo", "Drużyna Energii", "Starsi dla młodszych", - Integracyjny Bal Karnawałowy, - obchody Światowego Dnia Życzliwości i Pozdrowień, - akcji „Oswoić niepełnosprawność” udział w przedstawieniu prezentowanym przez dzieci ze Specjalnego Zespołu Szkolno-Przedszkolnego „Przyjdźcie, a odnajdziecie czego pragniecie”, - warsztaty w szkołach podstawowych osławiające z niepełnosprawnością (zajęcia zorganizowane przez CRIS w ramach projektu „Punkt informacyjno-doradczy dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia”).
--	--	--	--	--

Cel szczegółowy:
1.5. Promowanie wolontariatu

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
<p>1.5.1. upowszechnianie wolontariatu, ukierunkowanego na pomoc osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym i ich rodzinom/opiekunom, a także angażowanie osób niepełnosprawnych jako wolontariuszy</p>	<ul style="list-style-type: none"> liczba wspartych działań, liczba wspartych osób, liczba wolontariuszy, w tym osób niepełnosprawnych 	na bieżąco	<p>Wydział Polityki Społecznej, Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, organizacje pozarządowe</p>	<p>42 wsparte działania, 70 wspartych osób, 671 wolontariuszy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - dyżury wolontariuszek amazońek w biurze, w siedzibie NFZ Dyżury pod telefonem, - program „Wspieraj Seniora”, - „Akcję nakrętka” polegająca na zbieraniu nakrętek z przeznaczeniem na rehabilitację dla Oliwiera, - udział w akcji Fundacji siepomaga dla Franka Surdel, - akcja „Zaświeć się na niebiesko” z okazji Światowego Dnia Świadomości Autyzmu - akcja „Szlachetna paczka”, - zbiórka książek dla rybnickich szpitali w ramach działań „ Pomocna dłoń po wypadku” pod hasłem „Podaruj książkę osobom poszkodowanym w wypadkach”, - Szkolne Koło Caritas, - organizacja akcji paczka dla chorych w ramach projektu razem na święta - przekazanie podarunków dla chorych na oddziale ratunkowym rybnickiego szpitala, - organizacja akcji przekazania świątecznych życzeń dla seniorów i osób przewlekle chorych, - udział w akcji Pola nadziei, - finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy, - zbiórka „Czapka św. Mikołaja” - Młodzieżowa Rada Miasta Rybnika, - „Nowe życie książki”- zbiórka na budowę stacjonarnego hospicjum w Rybniku, - zbiórka przyborów szkolnych dla ubogiej rodziny z Rybnika, - zbiórka karmy dla zwierząt ze schroniska, - przygotowanie kartek, upominków świątecznych dla seniorów, osób samotnych, schorowanych sąsiadów, - czytanie książek dla pacjentów na oddziale pediatrycznym, - akcja „Szkoła pamięta”, „Marzycielska poczta”, „Góra grosza”, „Mali wspaniali, zbieranie nakrętek”, „Razem na święta”, - udział w programie Prezent pod choinkę, - zbiórka surowców wtórnych na rehabilitację dziecka z niepełnosprawnością, - udział w akcji „Pola nadziei”, „Odkręcamy-pomagamy”, - hospicjum domowe –Świąteczna paczka radości, - akcja charytatywna dla pogorzalców, - akcja charytatywna dla przewlekle chorego ojca uczennicy.

Cel szczegółowy:

1.6. Zwiększenie świadomości osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych o przysługujących im uprawnieniach i formach pomocy oraz wspieranie ich usamodzielniania

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
1.6.1. organizacja m.in. szkoleń, zajęć, konferencji, grup wsparcia dla osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych	liczba przeprowadzonych działań, liczba wspartych osób	na bieżąco	jednostki organizacyjne, instytucje kultury, organizacje pozarządowe	29 przeprowadzonych działań, 981 wspartych osób <ul style="list-style-type: none"> - konferencja on-line organizowane przez Federację Amazonek z zakresu nowoczesnych metod wykrywania i leczenia raka piersi, metod walki ze stresem onkologicznym, - program Pakiet Opieki Wytchnieniowej – edycja 2020 - program Integracji Społeczno-zawodowej „Jesteśmy razem” – Projekt „Alternatywa II” - organizacja stażu dla osoby niedowidzącej w sekcji produkcji ogrodniczej w zakresie pielęgnacji roślin, - zajęcia warsztatowe z poradnictwa grupowego („Budowanie pozytywnego wizerunku kluczem do pracy”, „Jak odnaleźć się na rynku pracy? Planowanie własnej kariery zawodowej”, „Co? Gdzie? Jak? Rynek pracy bez tajemnic”, „Możliwości rozwoju zawodowego oferowanego przez PUP Rybnik dla osób zarejestrowanych drogą do aktywności zawodowej”, „Autoprezentacja, czyli jak zrobić dobre wrażenie na pracodawcy”, „Autoprezentacja, czyli jak zrobić dobre wrażenie na pracodawcy”, „Od wakatu po umowę z pracodawcą czyli jak pomyślnie przejść przez rozmowę kwalifikacyjną”, „Nowoczesny pracownik obsługi biurowej”), - kurs operatora koparko-ładowarki oraz grafiki komputerowej, - zajęcia terapeutyczne: (grupa terapeutyczna – prowadzona przez lekarza psychiatrę, psychoedukacja, trening umiejętności społecznych i interpersonalnych, warsztaty socjoterapeutyczne, trening umiejętności spędzania czasu wolnego, relaksacja, muzykoterapia, trening relaksacyjny, kinezyterapia, trening umiejętności logicznego myślenia, trening higieniczny z autokreacją, trening kulinarno – budżetowy, ergoterapia, społeczność terapeutyczna, indywidualne wsparcie psychologiczne/terapeutyczne telefoniczne oraz online), - szkolenie dla rodziców „Seksualność osób z niepełno sprawnościami”, - warsztaty z rękodzieła dla rodziców - spotkanie z ekspertem Urzędu Skarbowego dedykowane osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom na temat przysługujących ulg i e-PIT, - warsztat dla profesjonalistów i osób chorujących psychicznie na temat prowadzenia prelekcji destygmatyzacyjnych o zaburzeniach psychicznych, - „Punkt informacyjno-doradczy dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia” - doradztwo stacjonarne, telefoniczne i poprzez e-mail.

Cel szczegółowy:

1.7. Zwiększenie dostępu osób niepełnosprawnych do kultury, sportu, rekreacji i turystyki

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
1.7.1. wspieranie działalności artystycznej i kulturalnej osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych	liczba wspartych działań	na bieżąco	Biuro Kultury, instytucje kultury, Wydział Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe	2 wsparte działania: <ul style="list-style-type: none"> - „Noc Muzeów z zapomnianym Rybnikiem walczy dla Maxa” – wydarzenie online na rzecz Maxa, chłopca chorego na chorobę Niemann’a - Pica typu C, - Warsztaty Krawieckie dla Seniorów - warsztaty na rzecz wsparcia Filipa Grabowskiego (dziecko niepełnosprawne) - wykonywanie poduszek dla darczyńców.
1.7.2. organizowanie seansów filmowych i spektakli teatralnych z napisami dla osób niesłyszących i audiodeskrypcją dla osób niewidomych – przetestowanie tego pomysłu (liczba osób zainteresowanych)	liczba zorganizowanych seansów i spektakli	na bieżąco	instytucje kultury	Brak seansów i spektakli.

1.7.3. wspieranie szkolenia sportowego osób niepełnosprawnych	liczba wspartych inicjatyw	na bieżąco	Wydział Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe	<p>Wsparto 4 inicjatywy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - działalność Klubu ŚKSN Rybnik (21 trzygodzinnych treningów sekcji bowlingu i 12 treningów sekcji szachowej), - organizacja zajęć sportowych dla osób niepełnosprawnych - bowling "Kulajmy razem", - organizacja zajęć i zawodów sportowych dla osób niepełnosprawnych, - letni obóz sportowy w Istebnej, - dyscypliny zespołowe (piłka nożna, koszykówka), - dyscypliny indywidualne: jazda konna, narciarstwo zjazdowe, bieg na raketach śnieżnych, tenis stołowy, bowling, pływanie, LA, bocce, gimnastyka sportowa, badminton).
1.7.4. organizacja przedsięwzięć zwiększających uczestnictwo osób niepełnosprawnych w życiu społecznym, w tym organizacja Dnia/Dni Osób Niepełnosprawnych, Rybnickich Dni Integracji	liczba zorganizowanych przedsięwzięć	na bieżąco	Biuro Kultury, instytucje kultury, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, placówki oświatowe, pozostałe jednostki organizacyjne, Wydział Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe	<p>Zorganizowano 37 przedsięwzięć.</p> <ul style="list-style-type: none"> - zabawa karnawałowa dla rodziców i młodzieży z niepełnosprawnością, - zorganizowanie spotkania społeczności lokalnej z okazji Dnia Babci i Dziadka, - balik karnawałowy zorganizowany dla wszystkich uczniów, - walentynkowa dyskoteka szkolna, - obchody Dnia Matki i Ojca, - udział uczniów w warsztatach w ramach projektu "Polski złoty ma 100 lat" realizowanego pod patronatem NBP, - Tydzień Języka Ojczystego, - Lekcje z Temidą, - realizacja programu edukacyjnego Trzymaj Formę w formie prezentacji multimedialnej tworzonej przez społeczność uczniów. - organizacja uroczystości/wydarzeń angażujących całą społeczność szkolną, w tym uczniów z niepełnosprawnością, m. in. Dnia Życzliwości i Pozdrowień, Międzynarodowego Dnia Kropki, Dnia Chłopca, Dnia Talentów, Dnia Tabliczki Mnożenia, Dnia Głośnego Czytania, Dnia Postaci z Bajek, Dnia Pluszowego Misia, Mini Zoo, - udział w międzynarodowym projekcie edukacyjnym "CZYTAM Z KLASĄ lekturki spod chmurki" wspierającym rozwój czytelnictwa wśród uczniów klas I-III w roku szkolnym 2020/2021, - udział w ogólnopolskim projekcie edukacyjnym Eko-Szkoła, mającego na celu stworzenie sieci placówek, które będą dzielić się pomysłami na to, jak kształtować ekologiczną świadomość młodego pokolenia. „Eko-Szkoła” to również projekt, który ma na celu – poprzez naukę i zabawę – zwiększanie wiedzy uczniów na temat właściwych postaw proekologicznych. - Regionalny Turniej Tenisa Stołowego Osób Niepełnosprawnych, - zwiedzanie wystawy fotografii A. Kaczmarczyka pt. „Moje kadry ciszy”, - zwiedzanie wystawy prac artystycznych S. Solak pt. „Sen na niwie”, - wyjazd rekreacyjno – sportowy na kręgle do CH Plaza w Rybniku, - Realizacja projektu „#Wszyscyjesteśmytacysami”, - IV Dzień Osób z Afazją Rzewojową, - Projekt „Trzymaj Formę” - Realizacja projektu Erasmus+ „Wszyscy jesteśmy różni ale uśmiechamy się tak samo”, - Akcje “Zdrowo i sportowo”, “Drużyna Energii”, „Starsi dla młodszych”, - uczniowie z klasy integracyjnej, przygotowali i przedstawili /przez szkolny radiowęzeł/ audycję radiową z okazji Dnia Edukacji Narodowej, - Obchody Światowego Dnia Życzliwości i Pozdrowień; - Międzynarodowy Dzień Osób z Niepełnosprawnością, - Światowy Dzień Świadomości Autyzmu, - Międzynarodowy Dzień Osób z Zespołem Downa, - Dzień z AAC, - realizacja "Wirtualnych Wieczorynek" i warsztatów artystycznych dla dzieci i młodzieży pt." Przygody podróżnika Graczka" - opatrzone tłumaczeniem migowym, - naprawiono schodolaz.

Cel szczegółowy:
1.8. Rehabilitacja społeczna osób niepełnosprawnych

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
1.8.1. świadczenie usług opiekuńczych, pielęgnacyjnych i rehabilitacyjnych osobom niepełnosprawnym	liczba świadczonych usług	na bieżąco	Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny, organizacje pozarządowe	511 świadczonych usług - zajęcia na basenie - 12 zajęć - zajęcia na sali i w plenerze - 83 zajęć - masaż limfatyczny - 100 zabiegów (10 pań po 10 masaży) - usługi opiekuńcze, w tym specjalistyczne oraz usługi sąsiedzkie – 20 osób. - usługi opiekuńcze podstawowe - 156 osób, - usługi pielęgnacyjne – 56 osób, - usługi specjalistyczne (rehabilitacja) - 48 osób, - usługami specjalistycznymi dla osób z zaburzeniami psychicznymi - 36 osób.
1.8.2. wypracowanie modelu środowiskowego systemu wsparcia osób niepełnosprawnych, w szczególności z niepełnosprawnością intelektualną	zrealizowano/ nie zrealizowano	do 2020 r.	Ośrodek Pomocy Społecznej, Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny, Miejski Dom Pomocy Społecznej, Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności, organizacje pozarządowe	Zrealizowano - w ramach projektu „Model tworzenia lokalnych programów opieki wytchnieniowej” realizowanego przez Fundację Imago, w którym bierze udział Ośrodek Pomocy Społecznej w Rybniku stworzony zostanie raport, oparty o badania potrzeb osób niepełnosprawnych, który ma stać się podstawą do opracowania nowych rozwiązań w zakresie opieki wytchnieniowej w postaci Lokalnego Programu Opieki Wytchnieniowej, - cykliczne spotkania z ekspertami instytucji działających na rzecz osób niepełnosprawnych, np. z KIS Urzędu Skarbowego w Rybniku umożliwiające osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom pozyskanie informacji nt. przysługujących ulg.
1.8.3. zapewnienie rehabilitacji społecznej osobom niepełnosprawnym w środowiskowych domach samopomocy	liczba wspartych osób	na bieżąco	Wydział Polityki Społecznej, Środowiskowy Dom Samopomocy „Cogito Noster”, organizacje pozarządowe	108 wspartych osób.
1.8.4. prowadzenie rehabilitacji psychiatrycznej oraz udzielanie wsparcia psychologicznego osobom niepełnosprawnym i przewlekle chorym w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych, pojawiających się w związku z niepełnosprawnością lub chorobą	liczba wspartych osób	na bieżąco	Środowiskowy Dom Samopomocy „Cogito Noster”, Ośrodek Interwencji Kryzysowej i Psychoterapii, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	100 wspartych osób.
1.8.5. wspieranie osób niepełnosprawnych w procesie rehabilitacji społecznej poprzez udzielanie dofinansowań ze środków PFRON	liczba wspartych osób	na bieżąco	Ośrodek Pomocy Społecznej	1438 wspartych osób. - zaopatrzenie ortopedyczne i sprzęt rehabilitacyjny - 636 , - dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych w turnusach rehabilitacyjnych - 131 os., - likwidację barier funkcjonalnych (architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się) - 99 umów, - na działalność dwóch WTZ – 92, - realizowano program „Aktywny Samorząd” - zawarto 66 umów , - program „Pomoc Osobom Niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji

				<p>kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi” – Moduł III. Program przewiduje pomoc finansową dla osób niepełnosprawnych, które w skutek pandemii utraciły możliwość korzystania z opieki świadczonej w placówkach rehabilitacyjnych - 414 osób.</p> <p>Najwięcej środków, prócz kwoty przeznaczonej na działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej przeznaczono na. W ramach dofinansowanie do zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dofinansowano np. zakup pieluchomajtek (148 523 szt.), aparatów słuchowych (159 szt), protez (22 szt) itd.</p>
1.8.6. świadczenie usług asystenckich dla osób z niepełnosprawnościami i przewlekle chorych	zrealizowano/ nie zrealizowano, liczba wspartych osób	do 2020 r.	Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Realizowano program Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej. 70 wspartych osób
1.8.7. podejmowanie działań na rzecz osób autystycznych	liczba podjętych działań, liczba wspartych osób	na bieżąco	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Ośrodek Lecznico-Rehabilitacyjny, Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Brak działań.

Cel szczegółowy:

1.9. Stwarzanie warunków do samodzielnego i niezależnego życia osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych poprzez wspieranie mieszkalnictwa

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
1.9.1. opracowanie standardów usług mieszkalnictwa wspomagane	zrealizowano/ nie zrealizowano	do 2020 r.	Ośrodek Pomocy Społecznej	Nie zrealizowano.
1.9.2. utworzenie mieszkań wspomaganych w ramach mieszkaniowego zasobu Miasta	zrealizowano/ nie zrealizowano	do 2020 r.	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	Zrealizowano. Uruchomienie 2 mieszkań wspomaganych (chronionych treningowych) dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w ramach projektu „Rybnickie mieszkania ze wsparciem”.

Cel szczegółowy:

1.10. Monitorowanie sytuacji osób niepełnosprawnych i ich rodzin/opiekunów

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
1.10.1. opracowanie i wdrożenie systemu wymiany informacji na temat osób niepełnosprawnych i ich rodzin, pomiędzy jednostkami organizacyjnymi i organizacjami pozarządowymi – budowanie kultury współdziałania instytucji z obszaru zatrudnienia i integracji społecznej (partnerstwo międzyinstytucjonalne i międzysektorowe) poprzez wspólne tworzenie map problemów i zasobów środowiska lokalnego	zrealizowano/ nie zrealizowano	na bieżąco	Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, pozostałe jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe	Zrealizowano W bieżącej pracy jednostek i organizacji pozarządowych istnieje wymiana informacji na temat osób niepełnosprawnych (w ramach obowiązujących przepisów). Uwagi dotyczące problemów osób niepełnosprawnych omawiane są na spotkaniach zespołu ewaluacyjnego niniejszego programu. Ponadto PUP współdziała z OPS, Stowarzyszeniem IMAGO, CRIS-em oraz innymi instytucjami realizując różne projekty na rzecz osób bezrobotnych i poszukujących zatrudnienia, w tym osób niepełnosprawnych.

Cel szczegółowy:
1.11. Wsparcie otoczenia osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
1.11.1. utworzenie hostelu dla osób niepełnosprawnych (doraźna opieka na zasadach pogotowia sytuacyjnego)	zrealizowano/ nie zrealizowano	do 2020 r.	organizacje pozarządowe	Nie zrealizowano.
1.11.2. podejmowanie działań wspierających otoczenie osób niepełnosprawnych i przewlekle chorych	liczba podjętych działań	na bieżąco	Wydział Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe	Podjęto 3 działania. - „Pakiet opieki wytchnieniowej” edycja 2020 Zakwalifikowano 19 opiekunów osób zależnych. - CRIS ośrodek wsparcia ekonomii społecznej tworzy miejsca pracy dla osób z niepełnosprawnościami, - projekt „Punkt informacyjno-doradczy dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia”
1.11.3. udostępnianie organizacjom pozarządowym, działającym na rzecz osób niepełnosprawnych, na preferencyjnych warunkach, lokali wchodzących w skład zasobu Miasta Rybnika	liczba udostępnionych lokali	na bieżąco	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej, pozostałe jednostki organizacyjne, instytucje kultury	Udostępniono 3 lokale. - Polski Związek Niewidomych oddział w Rybniku. - wynajem pomieszczenia pod restaurację na pływalni krytej AKWARIUM, - wynajem Sali gimnastycznej CRiR BUSHIDO.

Cel główny 2
Wyrównanie szans edukacyjnych niepełnosprawnych dzieci i młodzieży

Cel szczegółowy:
2.1. Wsparcie procesu edukacyjnego niepełnosprawnych dzieci i młodzieży

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
2.1.1. realizacja wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci	liczba dzieci objętych procesem wczesnego wspomaganie rozwoju	na bieżąco	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	18 dzieci objętych procesem wczesnego wspomaganie rozwoju
2.1.2. udzielanie pomocy specjalistycznej niepełnosprawnym dzieciom i młodzieży	liczba wspartych osób	na bieżąco	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	Brak wspartych osób.
2.1.3. udzielanie wsparcia kadrze pedagogicznej pracującej z niepełnosprawnymi uczniami w podnoszeniu kwalifikacji zawodowych	liczba wspartych osób	na bieżąco	placówki oświatowe	183 wspartych osób. - szkolenie rady pedagogicznej - dofinansowanie do studiów podyplomowych z zakresu oligofrenopedagogika. - studia podyplomowe z zakresu oligofrenopedagogiki - udział kadry pedagogicznej w konferencjach i kursach, - studia podyplomowe do pracy z uczniami z autyzmem/zespołem Aspergera, - kurs: „Sensoplastyka”, - szkolenie: „Wspomaganie widzenia u niemowląt i małych dzieci”, - kurs: „Terapia behawioralna”, - kurs: „Terapia z zastosowaniem kortyzy dynamicznej Dunag 02”, - szkolenie: „Makaton- program rozwoju komunikacji”, - kurs: „Empathy dolls - lalki terapeutyczne”, - kurs kwalifikacyjny on Line. Ceramika artystyczna, - Instruktor rytmiki, Terapia ręki i zaburzeń motoryki małej- I i II stopień - 2 osoby. Wpływ zaburzeń SI na mowę. – 3 osoby Konsultacje z pracownikami PPP w Rybniku

2.1.4. wspieranie rodziców niepełnosprawnych dzieci w zakresie działalności edukacyjnej (np. szkolenia, konferencje, grupy wsparcia, porady indywidualne)	liczba wspartych rodziców	na bieżąco	Wydział Edukacji, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	175 wspartych rodziców <ul style="list-style-type: none"> - udział rodziców w wielospecjalistycznych ocenach poziomu funkcjonowania ucznia. - porady i konsultacje dla rodziców. - współpraca z placówkami specjalistycznymi. - wsparcie w postaci rozmów, poradnictwa i konsultacji dla rodziców - konsultacje z pedagogiem, oligofrenopedagogiem, tyflopedagogiem, surdopedagogiem oraz logopedą oraz udostępnianych materiałów, - wspieranie rodziców w wypełnianiu dokumentacji niezbędnej do działań diagnostycznych, w kontaktowaniu się z instytucjami wspierającym rozwój dzieci, - integracji środowiska rodziców, - tworzenie i modyfikowanie indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego (IPET).
---	---------------------------	------------	--	--

Cel szczegółowy:

2.2. Tworzenie warunków wyrównujących szanse edukacyjne niepełnosprawnych dzieci i młodzieży

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
2.2.1. doposażenie placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne, sprzęt i urządzenia poprawiające codzienne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych oraz usprawniające proces dydaktyczny uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	liczba doposażonych placówek oświatowych	na bieżąco	placówki oświatowe	21 doposażonych placówek oświatowych <ul style="list-style-type: none"> - zakup pomocy, gier kształtujących inteligencję wielorakie, pakiety do pracy z dzieckiem z afazją, dysleksją, - zakupy literatury fachowej przydatnej na zajęciach rewalidacyjnych, - zakupienie materiałów do zajęć rewalidacyjnych, - specjalistyczny sprzęt do terapii dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, - pomoce dydaktyczne ułatwiające koncentrację uwagi, pozwalające na rozładowanie emocji i wyciszenie się, - komputery, monitor interaktywny dla osób niepełnosprawnie intelektualnie w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym oraz z Afazją i Autyzmem, - zakup książek oraz gier dydaktycznych ukierunkowanych na uczniów słabowidzących, słabosłyszących, z zespołem Aspergera, - zakup pomocy do zajęć z dziećmi ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (gry logiczne, łamigłówki, klocki przestrzenne itp.), - pomoce dydaktyczne dla osób niewidomych, - zakup lamp i lup dla dzieci słabo widzących, - zakup projektora multimedialnego do gabinetu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, - odtwarzacze CD poprawiające codzienne funkcjonowanie osób niepełnosprawnych, - zainstalowanie na szkolnym komputerze programu udźwiękowiającego i powiększającego, umożliwiającego korzystanie ze sprzętu przez uczniów z dysfunkcją wzroku, - zakup tabletów graficznych, - plac zabaw został wyposażony w huśtawkę dla dzieci niepełnosprawnych, - sprzęt rehabilitacyjny - Stelaż Ugul z kompletem kombinezonów rehabilitacyjnych Dunag i siedziskiem, - wspomaganie terapii chodzenia, rehabilitacja osób z zaburzeniami napięcia mięśniowego, - oprogramowanie specjalistyczne wielostanowiskowe służące do tworzenia tablic komunikacyjnych z symbolami komunikacji alternatywnej - Boardmacer i Makaton - symbole do druku dla uczniów z problemami w komunikacji, - sprzęt specjalistyczny do treningu słuchowego - Tomatis, - kamery internetowe, słuchawki, ekran multimedialny, pufki do wyciszania, - montaż dzwonka przy drzwiach wejściowych na wysokości dostosowanej do potrzeb ucznia.

2.2.2. organizacja zajęć rewalidacyjnych, rehabilitacyjnych i pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej	liczba zorganizowanych zajęć, liczba wspartych osób	na bieżąco	placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, instytucje kultury, organizacje pozarządowe	624 zorganizowanych zajęć, 304 wspartych osób
2.2.3. realizacja projektów edukacyjnych, uwzględniających specjalne potrzeby dzieci i młodzieży z różnymi rodzajami niepełnosprawności	liczba projektów, wysokość pozyskanych środków, liczba wspartych osób	na bieżąco	Wydział Edukacji, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	16 projektów, 721 698,08 zł pozyskanych środków, 815 wspartych osób <ul style="list-style-type: none"> - projekt „Niezbędnik kompetentnego nastolatka” w ramach PO WER. Przygotowania i wyjazd grupy uczniów, w tym dziecka chorego m.in. na cukrzycę na Malte - projekt "Drukarz - zawód z przyszłością" współfinansowany ze środków UE, - Projekt w ramach Programu Erasmus+ pt. "Roots and Wings". - projekt „Z matematyka na ty” - projekt „Legendy, legendy, legendy...” – tworzenie ,własnej lub inspirowanej historia okolicy, legendy dotyczącej małej, ale ciekawej miejscowości - kino szkoła - Akcja profilaktyczno-edukacyjna pt: „Przemoc wobec Dzieci”, - Projekt: „Żyjemy aktywnie i zdrowo” zgłoszony we współpracy ze Stowarzyszeniem Oligos i sklepem Auchan w Rybniku, - Ogólnopolski Program Edukacyjny - TRZYMAJ FORMĘ - promowanie aktywności fizycznej i zbilansowanej diety dla dzieci z różnymi rodzajami niepełnosprawności – niedosłuch, niedowidzenie, intelektualna w stopniu lekkim, autyzm, Asperger, afazja, ruchowa, - Erasmus+ pt. „Wszyscy jesteśmy różni, ale uśmiechamy się tak samo” dotyczył wizyt uczniów niepełnosprawnych w szkole specjalnej na Cyprze, Malcie, Rumunii, - Realizacja projektu „#Wszyscyjesteśmytacysami”, - „Międzynarodowy Dzień Praw Dziecka z UNICEF – Pomoc dla Jemenu”, - organizacja Międzynarodowego Dnia Osoby Niepełnosprawnej.
2.2.4. prowadzenie kampanii społecznych i innych działań promujących ideę edukacji włączającej ³	liczba przeprowadzonych kampanii i innych działań	na bieżąco	Wydział Edukacji, placówki oświatowe, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, organizacje pozarządowe	13 przeprowadzonych działań (kampanii) <ul style="list-style-type: none"> – Dzień autyzmu, – Światowy Dzień Zespołu Downa – Prowadzenie zajęć z zakresu edukacji włączającej, rozwijanie u dzieci empatii, tolerancji. – Dzień życzliwości – „Dwie strony medalu” – Gazetka - Tolerancja – współpraca z Fundacją Katarynka, która działa na rzecz udostępniania kultury osobom niewidomym i niesłyszącym. – Europejski dzień Logopedy, – akcja „Zaświeć dla Autyzmu na niebiesko”, – Dzień integracji, – dzień tolerancji, – „Wkrótce będę uczniem” – promowanie idei edukacji włączającej, zaprezentowanie metod pracy w klasie integracyjnej, – Europejski tydzień sportu.

Cel główny 3
Promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa osób niepełnosprawnych

³ **Edukacja włączająca** rozumiana jako umożliwienie uczniom z niepełnosprawnościami nauki wraz ze sprawnymi rówieśnikami, na docenianiu i wspieraniu uczniów oraz dostosowaniu szkół do uczniów o zróżnicowanych potrzebach.

Cel szczegółowy:

3.1. Zwiększenie zatrudnienia osób niepełnosprawnych

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
3.1.1. organizacja warsztatów, szkoleń i konkursów aktywizujących oraz motywujących osoby niepełnosprawne do podjęcia zatrudnienia	liczba przeprowadzonych warsztatów, szkoleń i konkursów, liczba wspartych osób	na bieżąco	Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	12 przeprowadzonych warsztatów 52 wspartych osób – Program Integracji społeczno-zawodowej „Jesteśmy Razem” – projekt „Alternatywa II” – wsparcie doradcy zawodowego i trenera pracy, - zajęcia warsztatowe z poradnictwa grupowego, - Międzynarodowy Dzień Osób z Niepełnosprawnościami, – zajęcia prowadzone on-line na platformie zoom (zajęcia grupowe i konsultacje indywidualne).
3.1.2. organizacja targów pracy i giełd pracy dla osób niepełnosprawnych (pomoc w rekrutacji)	liczba osób niepełnosprawnych uczestniczących w targach pracy i giełdach pracy	na bieżąco	Powiatowy Urząd Pracy	18 giełd pracy w siedzibie PUP, w tym udział 5 osób z niepełnosprawnościami. Zorganizowano 2 spotkania dla wszystkich osób bezrobotnych i poszukujących pracy, gdzie były prezentowane aktualne oferty pracy, w których mogły uczestniczyć osoby niepełnosprawne.
3.1.3. organizacja szkoleń (indywidualnych i grupowych), mających na celu podniesienie, uzupełnienie lub zmianę kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych	liczba wspartych osób	na bieżąco	Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	Wsparto 2 osoby - operator koparko-ładowarki, - grafika komputerowa.
3.1.4. poradnictwo zawodowe realizowane przez doradców zawodowych oraz wsparcie udzielane przez trenerów pracy (działania doradcze, mające na celu pomocy w planowaniu kariery zawodowej i lepszym przygotowaniu do szukania i utrzymania pracy)	liczba wspartych osób	na bieżąco	Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	Wsparto 160 osób - wsparcie doradcze, – projekt „Alternatywa II” – wsparcie doradcy zawodowego i trenera pracy.
3.1.5. prowadzenie działań, mających na celu zmianę postrzegania przez osoby niepełnosprawne swoich możliwości oraz szans na podjęcie zatrudnienia, a tym samym wpływających na wzrost ich samooceny	liczba wspartych osób	na bieżąco	Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	Wsparto 131 osób - zajęcia warsztatowe z poradnictwa grupowego dla 9 osób, - poradnictwo zawodowe indywidualne dla 71 osób, - informacja zawodowa indywidualna 49 osób, - szkolenia zawodowe- 2 osoby.
3.1.6. udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym zamierzającym podjąć działalność gospodarczą	liczba wspartych osób	na bieżąco	Powiatowy Urząd Pracy	Wsparcia udzielono 4 osobom (na łączną kwotę 76 700 zł).
3.1.7. prowadzenie działań, mających na celu zmianę postaw pracodawców wobec zatrudniania osób z różnymi niepełnosprawnościami (m.in. wizyty monitorująco-informacyjne wśród pracodawców)	liczba pracodawców objętych działaniami	na bieżąco	Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	112 wizyt u pracodawców (promocja usług urzędu w zakresie rekrutacji pracowników oraz możliwości skorzystania ze staży, prac interwencyjnych, doposażenia miejsc pracy, szkoleń).
3.1.8. wspieranie pracodawców tworzących miejsca pracy dla osób z niepełnosprawnościami	liczba utworzonych miejsc pracy, liczba wspartych pracodawców	na bieżąco	Powiatowy Urząd Pracy	Wsparto 80 pracodawców , utworzono 118 miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.
3.1.9. udział w konkursie „LODOŁAMACZE” dla pracodawców wrażliwych społecznie, organizowanym przez Polską Organizację Pracodawców Osób Niepełnosprawnych	zrealizowano/ nie zrealizowano	raz w roku	Powiatowy Urząd Pracy	Odstąpiono od złożenia wniosku i udziału w kolejnej edycji.

3.1.10. dofinansowanie zatrudnienia i szkolenia asystenta wspierającego pracownika z niepełnosprawnościami w miejscu pracy	liczba asystentów i przeprowadzonych szkoleń	na bieżąco	Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	Brak wniosków o dofinansowanie..
3.1.11. realizacja projektów na rzecz aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych	liczba projektów, liczba wspartych osób	na bieżąco	Powiatowy Urząd Pracy, organizacje pozarządowe	4 projekty, 31 wspartych osób – projekt „Alternatywa II” – wsparcie doradcy zawodowego i trenera pracy, - Aktywizacja osób młodych pozostających bez pracy w mieście Rybnik i powiecie rybnickim (IV) Działanie 1.1 POWER, - Aktywizacja osób bezrobotnych w wieku 30+ zarejestrowanych w PUP w Rybniku (IV) Działanie 7.2 RPO WSL, - Gryfno robota- aktywizacja zawodowa osób 30+ na rybnickim rynku pracy 7.1.3 RPO WSL.
3.1.12. utworzenie zakładu aktywności zawodowej na terenie Miasta Rybnika	zrealizowano/ nie zrealizowano	do 2020 r.	Wydział Polityki Społecznej, Wydział Infrastruktury Miejskiej i Inwestycji, organizacje pozarządowe	Brak realizacji.
3.1.13. uruchomienie spółdzielni socjalnej na terenie Miasta Rybnika	zrealizowano/ nie zrealizowano	do 2020 r.	organizacje pozarządowe	Zrealizowano.

Cel główny 4
Zapobieganie niepełnosprawności

Cel szczegółowy:

4.1. Profilaktyka w zakresie zapobiegania niepełnosprawności

Działanie	Wskaźnik	Termin realizacji	Realizator	Informacje o realizacji działania
4.1.1. podejmowanie działań na rzecz poszerzenia wiedzy mieszkańców w zakresie przyczyn niepełnosprawności oraz na rzecz zdrowego stylu życia (np. kampanie informacyjne, profilaktyczne)	liczba podjętych działań	na bieżąco	Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny, pozostałe jednostki organizacyjne, Wydział Polityki Społecznej, organizacje pozarządowe	2 działania: - Akcja „Zdrowo i sportowo” - wdrażanie do współpracy i współzawodnictwa zespołowego opartego na wzajemnym zaufaniu, zrozumieniu i życzliwości; integracja poczynań jednostek w grupie, zasady "Fair play" rozwijanie zainteresowań aktywnym sposobem spędzania wolnego czasu; wprowadzenie w pogodny i radosny nastrój uczestników, - Program „Trzymaj formę” - to inicjatywa propagująca zdrowy styl życia o unikalnym dwukierunkowym podejściu: promującym zbilansowane odżywianie połączone z regularną aktywnością fizyczną.
4.1.2. podejmowanie działań nakierowanych na zwiększenie dostępności usług rehabilitacyjnych i podnoszenie ich jakości	liczba podjętych działań, liczba wspartych osób	na bieżąco	Ośrodek Leczniczo-Rehabilitacyjny, Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, Ośrodek Pomocy Społecznej, organizacje pozarządowe	1 działanie, 80 wspartych osób „Program wsparcia dla niepełnosprawnych mieszkańców Miasta Rybnika w dostępie do rehabilitacji na lata 2019-2022”. Przekazano do realizacji w CRiR Bushido 80 wniosków spełniających wymagania programu.